

Innovatienetwerk Nieuwe Energie Systemen (INES)

≡ provincie
Gelderland

**Kies voor slimme technologie
en bespaar energie**

januari 2011

Alle tuinders in Gelderland kunnen besparen

Wilt u uw energiekosten verlagen?

Door energie te besparen en/of door gebruik te maken van duurzame energiebronnen?

Ook in uw bedrijf is dat mogelijk. Tegenwoordig zijn hiervoor slimme technieken en systemen beschikbaar. Toch aarzelen nog veel ondernemers en worstelen zij met vragen als:

- Welke technieken en systemen zijn er eigenlijk allemaal?
- Welke systemen passen het beste bij mij en mijn bedrijf?
- Hoe werken die systemen in de praktijk?
- Hoe leer ik omgaan met die nieuwe systemen?
- Wat betekenen ze voor mijn bedrijfsvoering?

Agrimaco en Wageningen UR organiseren met behulp van de provincie Gelderland een kennisnetwerk rond het thema energie en innovatie.

Als u meer wilt weten over energiebesparing in uw bedrijf, dan is dit initiatief interessant voor u. U kunt deelnemen aan dit kennisnetwerk en onderzoeken welke energie-innovatie voor u en uw bedrijf kansrijk en effectief is.

Waarom een innovatienetwerk over energiesystemen?

De sector glastuinbouw en de overheid hebben op het terrein van energiegebruik een aantal ambitieuze doelstellingen vastgelegd in een akkoord. Deze doelstellingen zijn:

- 48% reductie van de CO₂ emissie in 2020 ten opzichte van 1990;
- 2% verbetering van de energie-efficiëntie per jaar tot aan 2020;
- toepassing van 20% duurzame energie in 2020.

De doelstellingen zijn uitgewerkt in het document 'Programma Kas als Energiebron'. Om deze ambitieuze doelstellingen te bereiken, is het noodzakelijk nieuwe kennis en innovaties te ontwikkelen, toe te passen en te verspreiden. Er zijn al verrassende resultaten geboekt, zoals 'Het nieuwe telen', waarbij met een 7-stappenplan een energiebesparing van ruim 50% mogelijk is.

Wat is precies de bedoeling?

Het Innovatienetwerk Nieuwe Energie Systemen (INES) Gelderland wil samen met tuinders zoals u nadenken over het toepassen van meer duurzame energie, het realiseren van een grotere energie-efficiëntie en het terugbrengen van de CO₂-uitstoot. Wageningen UR en Agrimaco ondersteunen het netwerk met hun kennis. Alle deelnemers gaan gezamenlijk de discussie aan over bekende en gewenste technieken.

Activiteiten:

- Het samenbrengen van tuinders en partijen met belang bij innovatieve en duurzame energiesystemen in Gelderland.
- Het nemen van initiatieven om de kennis te vergroten en de ontwikkeling van technieken te volgen.
- Het ontwikkelen en verspreiden van kennis door de deelnemers zelf.
- Het stimuleren van de dynamiek in de glastuinbouwsector in Gelderland.
- Het bevorderen van een verhoogd collectief kennisniveau over energie, duurzaamheid en energie-innovaties in de regio.

- Het stimuleren van een versnelde toepassing van innovatieve en duurzame energiesystemen en het ontwikkelen van kennis over interessante opties voor energieverduurzaming. Specifiek voor Gelderland.
- Met deelnemers bedrijven bezoeken waar energiebesparende toepassingen te zien zijn, hierover praten met deskundigen en met elkaar discussiëren.

Voor wie is INES-Gelderland bedoeld?

INES-Gelderland richt zich vooral op Gelderse ondernemers in de glastuinbouw die nadenken over het investeren in nieuwe energiesystemen en/of tuinders die al concrete plannen hebben om te investeren in nieuwe energiesystemen.

Het innovatienetwerk en de projecten die daaruit voortkomen, helpen de deelnemers bij:

- het toegang krijgen tot zeer veel kennis en informatie over allerlei nieuwe energiesystemen;
- het interactief verbreden en verdiepen van uw kennis;
- het formuleren van concrete doelstellingen voor besparingen op uw eigen bedrijf (bijvoorbeeld: CO₂-emissiebeperking, meer of andere duurzame energie, minder energiegebruik, economisch rendement);
- het nemen van verantwoorde investeringsbeslissingen over innovatieve energiesystemen;
- het vinden van innovaties die bij uw bedrijf passen;
- het opbouwen van inspirerende samenwerkingsverbanden, gericht op de eigen dynamiek en vernieuwing, maar ook op die van de glastuinbouw in Gelderland.

Voor **de sector** helpt INES-Gelderland bij:

- collectieve kennisontwikkeling van het technisch, teelttechnisch en economisch opereren van en met nieuwe energiesystemen;
- de onderzoeksagenda voor energie-innovaties en -ontwikkelingen;
- versnelde toepassingen van nieuwe en duurzame energiesystemen;
- energiebesparing in combinatie met productiegroei;
- vermindering van CO₂-emissie en carbon-footprint;
- vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen;
- verduurzaming van de glastuinbouw in Gelderland.

Het Nieuwe Telen

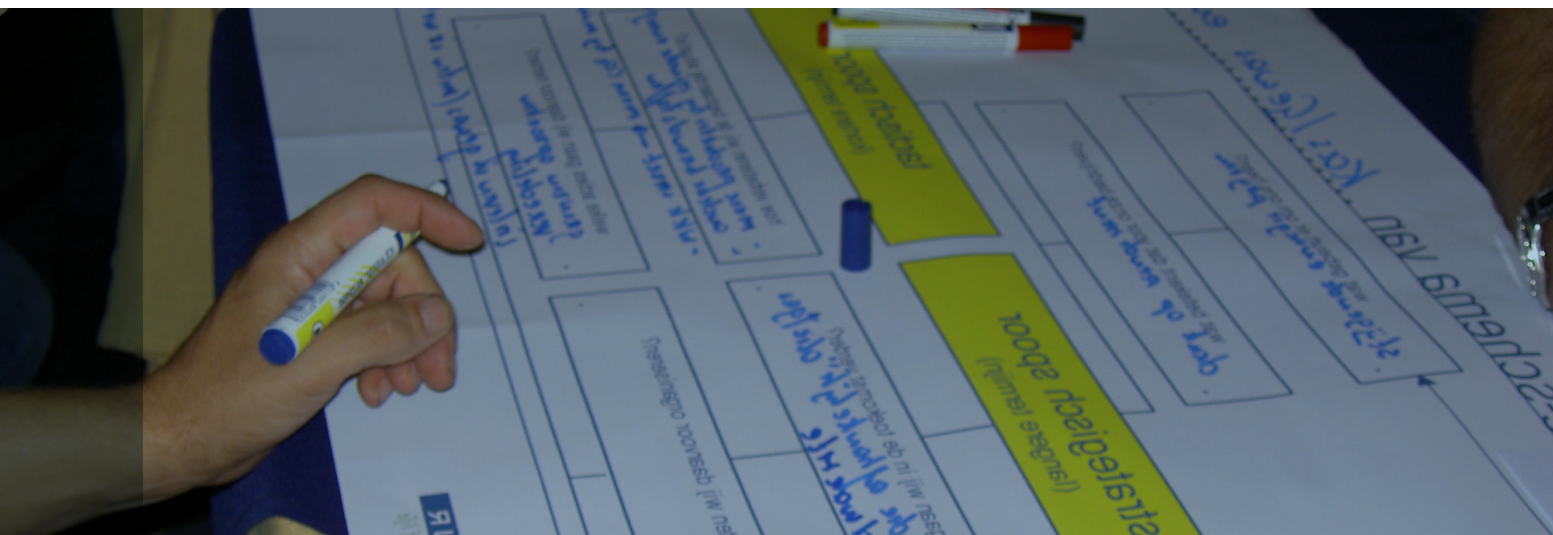
- Inblazen van droge, koude buitenlucht
- Energieschermen
- Temperatuurintegratie
- Luchtbeweging
- Bevochtiging
- Actief koelen van het gewas
- Warmtepompen

Alternatieven voor aardgas

- Aardwarmte
- Zonne-energie
- Windenergie
- Biomassa
- Reststromen uit andere productieketens

Innovaties

- Semigesloten telen
- Diffuus glas

Hoe werkt het netwerk in de praktijk?

Professionele en onafhankelijke begeleiding

Als u meedoet aan het Innovatienetwerk Nieuwe Energie Systemen Gelderland wordt u professioneel ondersteund door Agrimaco en Wageningen UR. Zij krijgen hiervoor financiële ondersteuning vanuit de Provincie Gelderland.

Beide organisaties zijn objectieve gesprekspartners, die u met hun expertise uitstekend kunnen begeleiden. Zij kunnen u helpen bij het vormgeven van uw ambities.

Programma op maat

Bent u geïnteresseerd in deelname aan het netwerk en heeft u zich aangemeld? U wordt dan uitgenodigd voor een intakegesprek. Tijdens dit gesprek worden uw ambities besproken en kunt u al uw vragen stellen. Bij de start van het netwerk worden tijdens een workshop van tuinders en overige deelnemers (bijvoorbeeld toeleveranciers, adviseurs en onderzoekers) gezamenlijke vragen opgesteld. Deze vragen vormen het uitgangspunt voor een voor u op maat gemaakt programma.

Gerichte activiteiten

Het programma is erop gericht om de geformuleerde vragen zo goed mogelijk te beantwoorden.

Afhankelijk van de vragen die naar voren komen, wordt gekozen voor geschikte activiteiten en werkvormen, zoals werkconferenties, overleg met deskundigen, workshops, praktijkexperimenten, discussiebijeenkomsten etc. Verder organiseert het innovatienetwerk excursies naar bijvoorbeeld glastuinbouwbedrijven die vooroplopen in het gebruik van innovatieve energiesystemen. Experts van kennisinstellingen of bedrijven zullen u ter plekke uitleg geven over specifieke onderwerpen,

bijvoorbeeld: hoge temperatuur opslag, diffuus glas, warmtekrachtkoppeling (WKK), CO₂, licht, geothermie.

Innovatietrajecten

De kennis en ervaring die alle deelnemers hebben opgedaan worden gezamenlijk geëvalueerd. Daarbij wordt bekeken wat dit betekent voor uw bedrijf en de bedrijven van de andere deelnemers. Dit vormt de aanzet tot het uitwerken van innovatieplannen voor de individuele telers. Het innovatienetwerk gaat op zoek naar de partijen die nodig zijn om deze innovatieplannen te realiseren (bijvoorbeeld zaadbedrijven, plantenkwekers, installateurs, toeleveranciers, adviseurs en overheden). Het netwerk helpt u op die manier graag op weg, zodat u met meer kennis verantwoorde investeringen kunt doen in innovatieve energiesystemen. Financiering voor concrete innovatieprojecten is niet bij dit project inbegrepen. Hiervoor moet apart financiering gezocht worden.

Positieve uitstraling

Voor u als ondernemer biedt het kennisnetwerk een mogelijkheid om ondersteuning te krijgen bij het realiseren van innovaties. Andere telers in uw omgeving kunnen weer leren van uw aanpak. Maar de innovaties zullen ook een positieve uitstraling hebben naar de sector binnen en buiten de regio. Kijk maar eens naar projecten van andere netwerken, zoals de 'Greenportkas' en 'Het nieuwe telen'.

Planning

Januari – februari 2011

- Werving deelnemers (minimaal aantal 10)
- Intake gesprekken
- Start Netwerk

Februari – maart 2011

- Start netwerkbijeenkomsten

Voorjaar 2011

- Dagexcursies naar regionale of landelijk voorlopende glastuinbouwbedrijven

Zomer 2011

- Expertmeetings

Najaar 2011

- Ontwikkelen innovatietrajecten

Voorjaar 2012

- Afronding en evaluatie

Aanmelden

U kunt zich aanmelden door het aanmeldingsformulier in te vullen op: www.agrimaco.nl

U kunt zich ook aanmelden door het sturen van een e-mail aan: f.helsloot@agrimaco.nl.

Contact

Ir. Frank Helsloot, Coöperatie Agrimaco U.A.
Rottedijk 10a, 2751 DJ Moerkapelle
T (06) 28 31 22 53
f.helsloot@agrimaco.nl
www.agrimaco.nl

Ir. Jos Balendonck, Wageningen UR Glastuinbouw
Droevendaalsesteeg 1, 6708 PB Wageningen
jos.balendonck@wur.nl
www.glastuinbouw.wur.nl

Verantwoording

Dit project is een initiatief van de provincie Gelderland en wordt uitgevoerd door Agrimaco en Wageningen UR Glastuinbouw.

Ervaringen uit andere regio's

Wageningen UR Glastuinbouw heeft al eerder met succes vergelijkbare projecten opgezet, bijvoorbeeld

in Limburg (Venlo, INES Noord Limburg) en de Noordoostpolder/Koekoekspolder (Kampen, NOP netwerk). Ook in Oost-Brabant is een soortgelijk netwerk opgestart.

Er is dus al ervaring opgedaan met werken in innovatienetwerken. Hieruit bleek bijvoorbeeld dat een systematische aanpak belangrijk is om de toepassing van energie innovaties te versnellen en verantwoord te kunnen investeren. Uitgangspunt bij deze aanpak is dat de deelnemers genoeg informatie krijgen, zodat zij in hun kennisbehoefte wordt voorzien. Maar ook bij het aansturen van innovatie moeten initiatieven genomen worden:

- Bundelen en mobiliseren van kennis en ervaring van collega-tuinders, toeleveranciers, adviseurs en onderzoekers.
- Aansluiten bij bestaande glastuinbouw netwerken.
- Gezamenlijk formuleren en beantwoorden van vragen.
- Ontwikkeling van kennis en techniek.
- Enthousiast maken van de deelnemers.

Enkele reacties van deelnemers aan het innovatie netwerk:

- “De bijeenkomsten zijn erg leerzaam.”
- “Je doet hier meer kennis op dan alleen uit vakbladen.”
- “Voor mij is de kennis over energie toegankelijker geworden.”
- “Ik heb belangrijke contacten gelegd.”
- “We gaan nu concrete plannen uitwerken.”
- “Ik durf nu te investeren in nieuwe technologie.”

Kortom

Het netwerk biedt telers een steuntje in de rug, zodat ze enthousiast aan de slag kunnen met innovaties in hun eigen onderneming

Provincie Gelderland

Markt 11

Postbus 9090

6800 GX Arnhem

T (026) 359 90 00

www.gelderland.nl

Provincie Gelderland, dichterbij dan je denkt